

صنعت نفت در انتظار تحرک

چالش‌های وزیر جدید

کُندی ایجاد شده در تمام فعالیت‌های صنعت نفت، این الزام را ایجاد کرده است که نوذری با سرعتی مضاعف، پروژه‌ها را پیش ببرد.

انتصاب مهندس نوذری، مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران، به سمت وزیر نفت از سوی رییس‌جمهور به ماه‌ها بلا تکلیفی این صنعت پایان داد. با برکناری مهندس وزیري همامانه و نیز شرایط نیمه مبهمی که در بخش مدیریت حوزه‌های مختلف طی دوران وزارت وی در صنعت برقرار بود، پیشرفت بسیاری از پروژه‌ها با کندی مواجه شده بود. تغییرات مدیریتی در بخش‌های مختلف و یا حداقل، احتمال بروز آن، کندی در روند مذاکرات مربوط به طرح‌ها را به دنبال داشت. انتشار برخی اخبار در خصوص احتمال تغییر وزیر و آرایه گزینه‌های مختلف برای جایگزینی وی نیز به این شرایط دامن می‌زد. در نهایت، انتشار خبر برکناری وزیري همامانه موجب شد، گروهی از کارشناسان صنعت نفت با نوشتن نامه‌ای به رییس‌جمهور، خواهان تعیین تکلیف نهایی مدیریت این صنعت شده و در مورد نتایج بلا تکلیفی و اثرات آن بر شاخص‌های توسعه‌ای ابراز نگرانی نمایند. اما بر خلاف وزارت صنایع، کاندیدای معرفی شده از سوی رییس‌جمهور برای وزارت نفت با اقبال گسترده نمایندگان مجلس مواجه شد؛ هرچند برخی منابع از نوعی توافق در خصوص معرفی وزرای مزبور بین دولت و مجلس خبر دادند، توافقی که بر

اساس آن، وزیر صنایع باید در صورتی با رأی مثبت مجلس به دفتر وزارت راه یابد که نوذری به عنوان کاندیدای وزارت نفت معرفی شود. صرف نظر از چنین شایعاتی، رأی بالای مجلس به نوذری در مقایسه با کاندیدای تصدی وزارت صنایع، حاکی از موافقت گسترده مجلس با وی بود.

کمیسیون‌های قدیم و جدید

نوذری، وزیر نفت، با چالش‌ها و فرصت‌های مختلفی در انجام مأموریت‌های خود مواجه است، ولی همراهی مجلس هفتم با وی و سیاست‌های کلی وزارت نفت را باید یکی از مهمترین فرصت‌های موجود در اختیار وی دانست، فرصتی که مهندس زنگنه در دوران مسؤلیت مجلس هفتم به خوبی به اهمیت و ارزش آن پی برد. زنگنه در ماه‌های ابتدایی مجلس هفتم، با انتقادات شدید نمایندگان مجلس جدید در خصوص ابعاد مختلف عملکردهای خود مواجه بود و ساعت‌های زیادی از زمان کاریش را در کمیسیون‌های مختلف مجلس صرف ادای توضیحات برای نمایندگان می‌کرد. در چنین شرایطی، مهندس نوذری اکنون به خوبی می‌تواند با اطمینان و عدم نیاز حضورهای پی در پی در صحن بهارستان، به برنامه‌های خود پردازد. هرچند

در این سرفصل همچنین می‌خوانید:

۷۲ کریسمس و کابوس قیمت ۲۰۰۸

۷۳ کاهش ذخیره‌سازی‌های نفتی، افزایش قیمت نفت

۷۴ کوتاه انرژی

مجلس هفتم نیز در حال گذراندن ماه‌های پایانی فعالیت خود است و با انتخابات اسفندماه، تکلیف نمایندگان جدید مجلس مشخص خواهد شد، اما با توجه به جمیع جهات، به نظر نمی‌رسد وزارت نفت با ترکیب جدید نمایندگان مجلس نیز مشکل حادی داشته باشد. ظاهراً با در نظر گرفتن شرایط موجود در عرصه‌های سیاست خارجی و بازارهای نفت، اکنون بازیگران در صحنه سیاست داخلی نیز به این جمع‌بندی رسیده‌اند که ایجاد کندی و اختلال در عرصه فعالیت‌های این صنعت، آثاری فراتر از آنچه که تاکنون تصور می‌شد به همراه خواهد داشت.

از سوی دیگر، واگذاری مسؤلیت بررسی و تأیید طرح‌ها و پروژه‌های بزرگ صنعت نفت به کمیسیونی مرکب از نمایندگان وزارت نفت و برخی دیگر از نمایندگان تعیین شده توسط رییس‌جمهور، در صورتی که با مشکلات غیر قابل پیش‌بینی روبه‌رو نشود، می‌تواند تا حدی موجب تسریع در روند‌های بوروکراتیک موجود شده و رخوت در این حوزه طی سال‌های اخیر را جبران سازد. لزوم اخذ مجوز برای اجرای طرح‌های عمده از شورای اقتصاد و فرآیند زمان‌بر آن، هزینه‌های زیادی را به این صنعت تحمیل کرده است که محاسبه آنها بیانگر عدم‌النفع اقتصادی تحمیل شده بر اقتصاد ملی در راهروهای پیچ در پیچ این بخش است. لذا در صورتی که کمیسیون جدید بتواند در عین در نظر گرفتن منافع واقعی ملی، از منظری تخصصی‌تر به بررسی و آرایه تأییدیه‌های لازم برای طرح‌های صنعت و یا صدور اصلاحیه‌های آنها پردازد، اقدامی مهم در تأمین منافع ملی در این بخش انجام داده است.

اما مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران، طی انجام مأموریت‌های کلان خود در وزارت نفت با دشواری‌های متعددی نیز روبه‌رو است. در حالی که

چشم انداز قیمت نفت در ۲۰۰۸

کریسمس و کابوس قیمت

از نظر اکثر تحلیلگران بین المللی، رفتار آپک همچنان بزرگترین متغیر مؤثر بر قیمت های نفت در بازارهای جهانی طی سال ۲۰۰۸ خواهد بود.

سال ۲۰۰۷ با ثبت چندین رکورد در تاریخ جهانی قیمت های نفت به پایان رسید و جهان در حالی وارد سال ۲۰۰۸ می شود که بیشتر پیش بینی ها حاکی از تداوم شرایط موجود در بازار نفت و افزایش قیمت ها در سال جدید خواهد بود. قیمت نفت به طور متوسط در سال ۲۰۰۳ به ۳۷/۵ دلار، در سال ۲۰۰۴ به ۴۷/۵ دلار، در سال ۲۰۰۵ به ۵۶/۷ دلار و در سال ۲۰۰۶ به ۶۶/۲ دلار در هر بشکه رسید. در سال ۲۰۰۷ نیز تا اوایل ماه دسامبر، متوسط سالانه قیمت نفت رقمی در حدود ۷۲/۵ دلار در هر بشکه بود. اما آیا اولین رقم سمت چپ قیمت نفت در سال ۲۰۰۸ معادل ۸ خواهد بود؟ در حال حاضر برخی کارشناسان فکر می کنند این اتفاق در سال ۲۰۰۸ روی خواهد داد. بانک سویسته جنرال و دوپچه بانک، از جمله مراکز هستند که متوسط قیمت نفت در سال آینده را رقمی معادل ۸۰ دلار در هر بشکه ذکر کرده اند.

تداوم رشد تقاضای نفت، محدودیت ظرفیت های عرضه و تعداد سرمایه گذارانی که از ضعف ارزش دلار در برابر سایر ارزهای مطرح بین المللی آسیب دیده اند، از جمله دلایلی است که کارشناسان برای رشد قیمت نفت در سال آینده به آن استناد می کنند. بر اساس نتایج آخرین نظر سنجی که رویترز از مراکز و کارشناسان فعال در حوزه صنعت نفت انجام داده است، متوسط قیمت های نفت در سال جدید میلادی رقمی معادل ۷۴/۴ دلار در هر بشکه خواهد بود. هر چند این رقم کمتر از رکوردهای ۱۰۰ دلاری است که در سال ۲۰۰۷ ثبت شد، اما بالاتر از متوسط

موجب کاهش رشد تولید منابع (اعم از نیروی انسانی ماهر و آموزش دیده و مجرب و نیز تجهیزات و ماشین آلات) شده و این امر، علاوه بر افزایش هزینه های پروژه های بالادستی، کمبود در تأمین و تجهیز منابع لازم را ایجاد کرده است. این در شرایطی است که الزام دولت به اجرای لایحه نظام هماهنگ پرداخت در صنعت نفت موجب هشدار برخی کارشناسان در خصوص از دست رفتن منابع ارزشمند انسانی در این صنعت شده است. هر چند مهندس نوذری و کردان، قائم مقام وی، در این زمینه اطمینان لازم را به فعالان صنعت نفت و

بدنه کارشناسی داده اند، اما بروز نگرانی در میان نیروهای انسانی صنعت نفت که هر یک در حوزه کاری خود از نخبگان صنعتی کشور محسوب می شوند، غیر قابل انکار است.

به این مسأله باید تلاش برخی دولت ها برای اعمال شدیدتر تحریم های اقتصادی بر علیه ایران را نیز افزود. هر چند ایران تاکنون توانسته است با جایگزینی شرکای شرقی، حتی الامکان جای خالی برخی شرکت های غربی را در صنعت نفت خود پر کند، اما کاهش رقابت در مناقصات به محدودتر شدن گزینه های موجود منجر شده است. از طرف دیگر، شرکت های نفتی غربی نیز با استفاده از کانال های مختلف، علاقه مندی خود به تداوم حضور در صنعت نفت ایران را پنهان نکرده اند.

رشد شدید تقاضای داخلی برای انرژی های مختلف از جمله فرآورده های نفتی و گاز طبیعی نیز از دیگر چالش های فراروی نوذری است. در حالی که گاز طبیعی به سوخت غالب در سید انرژی کشور تبدیل شده و ایجاد خطوط انتقال گاز و شبکه های توزیع آن در دوردست ترین نقاط کشور، یکی از پر رونق ترین فعالیت های صنعت نفت به شمار می رود، رشد دو رقمی تقاضای گاز طی سال های اخیر، نسبتی با رشد تولید نداشته است. صنعت گاز همچنین هنوز فاقد امکانات لازم برای ذخیره سازی گاز است که این خود عاملی در جهت مشکل عرضه پایدار این سوخت استراتژیک محسوب می شود. در بخش فرآورده های نفتی نیز هر چند، سهمیه بندی - بر اساس آمارهای رسمی منتشر شده - توانسته است تا حدی به تعدیل ارقام رشد تقاضای سالانه منجر شود، اما الزام دولت به ارایه بنزین با قیمت آزاد، این چشم انداز را ایجاد کرده است که تقاضا می تواند با تجربه یک دوره تعدیل، مجدداً و این بار در قیمت های، جدید به روندها و رشدهای سابق بازگردد. ■

دوران مسؤولیت چهار ساله در وزارتخانه های صنعتی، راهبردی و کلیدی مانند وزارت نفت، دوره ای بسیار کوتاه محسوب می شود، مهندس نوذری حداقل در شرایط فعلی تنها حدود دو سال و نیم فرصت دارد تا به اجرای دیدگاه های دولت نهم در صنعت نفت بپردازد. از سوی دیگر، کندی ایجاد شده در مجموع فعالیت های صنعت نفت با در نظر گرفتن اینرسی شدید که جزء ماهیت فعالیت های صنعتی در ایران محسوب می شود، این الزام را ایجاد کرده است که نوذری با سرعتی مضاعف و به نوعی، با تمام توان خود به عادی سازی فرآیندها و سرعت پیشرفت

پروژه ها بپردازد. به این امر باید نگاه تیزبین و حساسیت های ایجاد شده در دستگاه های نظارتی و بازرسی کشور ناشی از برخی عملکردها و شاید برخی فضا سازی ها را نیز افزود. صنعت نفت باید با سرعت به جبران عقب ماندگی های خود به خصوص در بخش بالادستی بپردازد و همزمان نیز باید جوابگوی نهادهای نظارتی مربوطه باشد. در این شرایط، منافع ملی اقتضا می کند که دستگاه های نظارتی، در عین حفظ کنترل و نظارت خود، با تخصصی تر کردن نظارت ها و استفاده از خدمات بازرسان و حسابرسان حرفه ای آشنا به صنعت و روندهای آن، حداقل انرژی جانبی را از سیستم به این امر تخصیص دهند.

چالش های تولید با نفت ۱۰۰ دلاری

از سوی دیگر، افزایش قیمت های نفت در حالی که در شرایط عمومی برای اقتصاد ملی، یک فرصت بی نظیر محسوب می شود، اما تجهیز منابع و امکانات سخت افزاری و نرم افزاری لازم برای توسعه ظرفیت های بالادستی، صنعت بین المللی نفت را با دشواری بیشتری همراه کرده است. کمبود منابع انسانی، ماشین آلات و تجهیزات برای توسعه ظرفیت های تولیدی در زمانی که نفت، قیمت های نزدیک به سه رقمی را تجربه می کند به سهولت امکان پذیر نیست. هم اکنون بسیاری از کشورهایی که دارای منابع نفتی با توجیه اقتصادی پایین بودند، به جرگه تولیدکنندگان پیوسته اند و میداین نفتی پراکنده ای که در اقصی نقاط جهان به دلیل ناچیز بودن میزان ذخایر قابل بازیافت آن با قیمت های قبلی، مورد توجه شرکت های نفتی نبودند، اکنون در حال توسعه است و دکل های حفاری با ارقام سنگین اجاره روزانه برای حفر چاه های بیشتر توسعه ای و تولیدی به سمت میداین نفتی در حرکت هستند. به این نکته باید این واقعیت را نیز افزود که پایین بودن قیمت های جهانی نفت طی سال های گذشته،

